

**Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет
імені Г. С. Сковороди
Жешувський університет (Польща)
Педагогічний інститут Чендуського університету (КНР)**

Матеріали

II міжнародної науково-практичної конференції

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ВИЩОЇ І СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

11 квітня 2017 року

**Харків
ХНПУ
2017**

УДК 378.147:004

ВИЯВЛЕННЯ У СТУДЕНТІВ СУСПІЛЬНО-ГУМАНІТАРНОГО ПРОФІЛЮ МОТИВІВ ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ

Ф. Я. Майнаєв, м. Харків

У роботі доводиться необхідність виявлення в студентів суспільно-гуманітарного профілю мотивів до застосування інформаційно-комунікаційних технологій у навчанні, оскільки мотивація забезпечує ефективність їх використання у навчальному процесі. Під час проведення пілотного експерименту автором з'ясовано, що основним мотивом у студентів є прагнення підвищити навчальні досягнення, однак професійні й соціальні мотиви є недостатньо сформованими.

Ключові слова: мотивація, мотиваційний процес, мотиватор, потреби індивіда, навчальна діяльність, дидактична умова.

The paper presents the necessity to identify the motives of students of social and humanitarian profile for using information-communication technologies in learning, as motivation provides the effectiveness of their use in the educational process. While conducting the pilot experiment, the author has found that students' main motive is their desire to improve their academic achievements, but the professional and social motives are not formed enough.

Key words: motivation, motivational process, motivator, individual needs, educational activity, didactic condition.

Ефективне застосування інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у вищій школі залежить не тільки від рівня електронної грамотності студентів, але й від їхньої мотивації до цього процесу. Мотивація по-різному розглядається в науковій психологічно-педагогічній літературі, як: сукупність факторів, які визначають поведінку особистості (Ж. Годфуа, К. Мадлен); сукупність мотивів (К. Платонов); спонукання, що викликає діяльність особистості й визначає її спрямованість (Л. Божович); процес психічної регуляції конкретної діяльності (М. Магомед-Емінов); процес дії мотиву й механізм, що визначає виникнення, напрям і способи здійснення конкретних форм діяльності (І. Джидар'ян); сукупна система процесів, що відповідають за спонукання й діяльність (В. Вилюнас); динамічний процес формування мотивів (Є. Ільїн) [1]. Мотивацію в навчальній діяльності необхідно розглядати як одну з умов створення навчального середовища, в якому реалізуються зони найближчого розвитку студентів.

Мотив є спонуканням до виконання тієї або іншої дії чи здійснення вчинку. Ми висуваємо гіпотезу, що виникнення в студентів суспільно-гуманітарного профілю позитивних мотивів до застосування ІКТ у навчанні залежить від таких факторів, як: можливість підвищення рівня досягнень із навчальної дисципліни; задоволення пізнавальних потреб; необхідність використання у майбутній професійній діяльності, що сприятиме конкурентоспроможності майбутніх фахівців на сучасному ринку праці; прагнення отримати ґрунтовну фахову підготовку; соціальний запит на ІКТ-компетентного фахівця в умовах глобальної інформатизації суспільства.

Мотив як продукт мотивації може бути спричинений як внутрішніми, так і зовнішніми мотиваторами, що є психологічними факторами (утвореннями), що беруть участь в конкретному мотиваційному процесі й зумовлюють прийняття особистістю рішення. Отже, мотиви можуть бути зумовлені як внутрішніми потребами індивіда, так і зовнішніми, які виникають унаслідок зовнішнього впливу на суб'єкта. Педагогічні спостереження за навчальною діяльністю дають підставу стверджувати, що найкраще сформованим мотивом у студентів є прагнення підвищити рівень навчальних досягнень за допомогою ІКТ: пошук інформації, презентація власних продуктів навчальної діяльності за допомогою програмного забезпечення та хмарних технологій, виконання тестів on-line для підвищення навчального балу.

Як свідчить аналіз результатів пілотного експерименту з виявлення в студентів суспільно-гуманітарного профілю мотивів застосування ІКТ у навчанні (опитано 48 студентів ХНПУ імені Г.С. Сковороди), відчувають потреби у використанні ІКТ 94 % респондентів, натомість 6 % осіб не замислюються над значущістю застосування ІКТ у навчальній діяльності. Однак 74 % респондентів пов'язують застосування ІКТ лише з розширеним пошуком потрібної інформації в Інтернеті, 20 % – розглядають їх як засіб візуалізації навчального матеріалу, 6 % – використовують їх для власного розвитку.

При підготовці до занять 62 % студентів віддають перевагу електронним ресурсам, оскільки це, на їхню думку, є більш зручним, проте 19 % осіб вважають, що краще користуватися паперовими варіантами, і ще 19 % осіб опитаних вважають однаково доцільним використання як електронних, так і паперових носіїв інформації. При цьому 75 % респондентів регулярно здійснюють самостійний пошук навчальних матеріалів у мережі Інтернет, 19 % – зізнаються, що вдаються до пошуку літератури, лише рекомендованої викладачем, а 6 % – хотіли б, щоб педагоги радили потрібне електронне джерело. Разом з тим, 81 % студентів усвідомлюють, які ризики можуть спричинити ІКТ, Інтернет, натомість 19 % осіб узагалі не вбачають для себе ніякої небезпеки. Необхідно зауважити, що більшість респондентів (62 % усіх опитаних) мають уявлення, як запобігати ризикам. Доречно відмітити, що 38 % осіб утрималися від відповіді.

На питання, чи покращиться комунікативна взаємодія між учасниками навчального процесу за допомогою ІКТ, 56 % респондентів відповіли «так», аргументуючи це можливістю отримання від викладача відповіді на незрозуміле питання, пояснення алгоритму виконання завдання під час самостійної підготовки до занять. Проте 25 % осіб вважають, що така комунікативна взаємодія не завжди буде успішною, тому що не всі викладачі володіють ІКТ; 19 % студентів взагалі заперечують перспективу такої комунікації в навчальних цілях, оскільки це позбавить їх «живого» спілкування. Усі респонденти оцінюють свій рівень володіння ІКТ як достатній. Серед них 56 % опитаних студентів не мають ніяких труднощів при користуванні комп'ютерною технікою; 38 % – відчувають їх час від часу, але долають самотужки, 6 % – сподіваються подолати їх за допомогою своїх викладачів. Найбільше в студентів розвинуті прагнення підвищувати навчальний бал із певної дисципліни. Так, зазначеним вище студентам після проведення навчального заняття з педагогіки було запропоновано виконання тестів. Протягом

тижня це завдання було виконано лише дванадцятьма студентами. Проте після оголошення, що отримані за виконання тестів on-line бали будуть ураховані при виставленні остаточного бала, протягом двох днів участь у тестуванні брали участь ще 29 осіб, а після розміщення результатів у соціальній мережі ВКонтакте ще 7 студенти виконали завдання.

Отже, у студентів суспільно-гуманітарного профілю мотиви застосуванням ІКТ є недостатньо сформованими, обмежені лише прагненням підвищити свій рівень навчальних досягнень. У той же час вони сприймають ІКТ переважно як засіб візуалізації та пошуку інформації, що є свідченням недостатнього знання їх можливостей для освіти. Тож формування мотивів застосування ІКТ є важливою дидактичною умовою.

Список використаних джерел

1. Ильин Е. П. Мотивация и мотивы / Е. П. Ильин. – СПб. : Питер, 2002. – С. 85.

УДК 371.132

INTERNATIONAL ONLINE COMMUNITIES FOR TEACHERS AS THE ENVIRONMENT FOR THEIR PROFESSIONAL SELF-REALIZATION

Н. В. Мараховська, м. Маріуполь

Міжнародні онлайн-спільноти вчителів як середовище для їхнього професійної самореалізації забезпечують включення користувачів у змодельований процес спілкування, що уможливорює обговорення актуальних питань професійного характеру, засвоєння нової інформації, збагачення практичного досвіду викладання та розширення педагогічного інструментарію; запобігають виникненню традиційних комунікативних бар'єрів та дозволяють опанувати культуру діалогу (сетікет) у всесвітній мережі.

Ключові слова: міжнародні онлайн-спільноти, учителі, середовище, професійна самореалізація.

Teachers' international online communities as a medium for their professional self-realization provide users' including in the modeled process of communication, enabling discussion of issues of professional nature, learning new information, enriching of practical experience in teaching and expanding the educational tools. They prevent traditional communication barriers and allow to learn the culture of dialogue on the web.

Key words: international online community, teachers, environment, professional self-realization.

Dr Nick Kelly claims that online communities offer great potential for teachers, in helping them to create and sustain networks of mutual support [1]. A teacher-practitioner and learning coach Fearghal Kelly states that online communities can genuinely affect real and meaningful change in our classrooms. Similarly, Bahar Baran, and Kursat Cagiltay point out that online communities have become an important focus within teachers' professional development projects, and seem to be an effective solution to provide lifelong learning opportunities for teachers.